

Проблемні питання реалізації положень Закону України «Про судову експертизу» в експертній практиці

Сергій Науменко

кандидат юридичних наук, в. о. завідувача Сумського відділення, Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, м. Суми, Україна, ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-2167-4149>, e-mail: svhndise@meta.ua

Тетяна Бондаренко

провідний судовий експерт сектору економічних та товарознавчих досліджень Сумського відділення, Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, м. Суми, Україна, e-mail: ekspert.tatyana@gmail.com

Розглянуто проблемний аспект реалізації в експертній практиці судових експертів положень Закону України «Про судову експертизу».

Ключові слова: Закон України «Про судову експертизу»; експертиза; проблема; методика; отримання інформації.

Problematic Issues of Incorporating Provisions of the Law of Ukraine: *On Forensic Examination* Into Forensic Practice

Sergiy Naumenko, Tetiana Bondarenko

The paper explores a problematic aspect of incorporating provisions of the Law of Ukraine "On Forensic Examination" into forensic practice.

Keywords: Law of Ukraine "On Forensic Examination"; forensic examination; issue; methodology; data collection.

Належний рівень експертного забезпечення правосуддя в Україні неможливий без розвитку теоретичних основ судової експертизи. Питанням методичного забезпечення судово-експертної діяльності в Україні останнім часом приділяють значну увагу.

Водночас варто звернути увагу на деякі особливості врегулювання проблеми інформаційного забезпечення експертів під час проведення, зокрема, судових товарознавчих експертиз.

Судові експерти під час проведення товарознавчих експертиз під час визначення ринкової вартості об'єктів дослідження, особливо на дату в минулому, часто стикаються з відсутністю необхідної інформації в загальнодоступних джерелах інформації — мережі «Інтернет».

У такому разі, відповідно до «Методики визначення ринкових та неринкових видів вартості при проведенні судово-товарознавчих експертиз» [1], одним із джерел інформації може стати отримання неоприлюдненої інформації — відповіді торговельних представництв, фірм, виробників товарів,

торговельних організацій тощо, які можуть бути надані на запити експертів про надання цінової інформації.

Зважаючи на законно обґрунтоване право як оцінювачів, так і експертів [2] щодо пошуку інформації з метою вивчення ринку та проведення адекватного маркетингу, судові експерти, що здійснюють свою діяльність, зокрема, у складі державних спеціалізованих установ Міністерства юстиції України, згідно з п. 2.1 розд. II Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, мають, зокрема, право відповідно до процесуального законодавства заявляти клопотання про надання додаткових матеріалів і зразків та вчинення інших дій, пов'язаних із проведенням експертизи [3].

Водночас, відповідно до ст. 20 Закону України «Про судову експертизу»: «Підприємства, установи, організації незалежно від форми власності зобов'язані надавати безоплатно інформацію, необхідну для проведення судових експертиз, державним спеціалізованим установам» [4].

Таж експерти-товарознавці часто надсилають запити на адреси торговельних представництв, фірм, виробників товарів, торговельних організацій тощо з метою отримання ціновій інформації.

Проблема полягає в тому, що часто відповіді на запити не надходять, або надходять відповіді, що надати запитувану цінову інформацію не видається можливим з різних причин. Зазначають такі причини: у фірми-продавця або у виробника відсутня архівна цінова база; ця інформація є конфіденційною або комерційною таємницею тощо. Тобто фактично фірми-продавці або виробники займаються відписками та жодним чином не сприяють роботі судових експертів.

Отже, судові експерти практично не мають змоги на практиці застосувати ст. 20 Закону України «Про судову експертизу» [4].

На нашу думку, для покращення ситуації слушним було б запровадження, наприклад, адміністративної відповідальності для підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності за несприяння в реалізації ст. 20 Закону України «Про судову експертизу» [4] (ненадання або надання не-

правдивої інформації у відповідь на запити експертів).

Перелік джерел посилання

1. Методика визначення ринкових та неринкових видів вартості під час проведення судово-товарознавчих експертиз. Київ, 2021. 180 с. Реєстр. код 12.1.22 / Реєстр методик проведення судових експертиз : офіц. веб-сайт. URL: <https://rmpse.minjust.gov.ua/> (дата звернення: 26.01.2026).
2. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні : Закон України від 12.07.2001 р. № 2658-III (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14#Text> (дата звернення: 26.01.2026).
3. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень : затв. наказ. Мін'юсту України від 08.10.1998 р. № 53/5 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text> (дата звернення: 26.01.2026).
4. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (дата звернення: 26.01.2026).